

Průřezové téma: **Společnost pro všechny**

Očekávaný výsledek učení: PTS-000-000-ZV9-001

Rozpozná příležitosti, jaké jemu i společnosti přináší propojenost světa, a rizika, která z propojenosti vyplývají.

Popis úrovně NA CESTĚ

- Na základě zažitých zkušeností a dění ve svém okolí a ve světě zkoumá výhody a nevýhody propojenosti dnešního světa.
- Na příkladech posuzuje, jak propojenost a vzájemná závislost ve světě ovlivňuje pozitivně i negativně životy lidí na různých místech světa a v různém socioekonomickém postavení.

Zaseknutý svět

autorka materiálu: Lenka Pánková

Anotace

Ilustrace přináší žákům a vyučujícím průřezové zamyšlení nad propojeností světa, konkrétně přemýšlí nad množstvím věcí denní potřeby pocházejících ze zahraničí. Na příkladu situace s uváznutím kontejnerové lodi si uvědomují propojenost současného světového obchodu. Součástí ilustrace je příloha s texty pro žáky.

Popis realizace

Evokace

Přemýšlej, jaké používáš denně věci a předměty, které nejsou z ČR. *Co všechno pochází ze zahraničí?* Zamysli se nad tím, co jíš, co používáš k hygieně, co si oblékáš, co používáš ve škole, ve svém volném čase. Zapiš si 5–10 těchto věcí na papír a sdílej svoje nápady s ostatními ve třídě. Vyučující vaše nápady zapisuje na tabuli.

Zamysli se, *odkud tyto věci pocházejí?* Zkus například na oblečení, které máš nyní na sobě, najít štítek s označením „made in“. Vyznač tuto zemi na nástěnné mapě tak, že nalepíš lepicí papírek (post-it) tam, kde se daná země nachází.

Společně shrňte, odkud nejvíce pocházejí věci, které nejčastěji používáme?

Uvědomění si významu nových informací

Jak se k nám, do České republiky, dané věci dostávají? Jakou dopravu používají nejčastěji firmy, které k nám dovážejí zboží z Asie? A kudy vede cesta?

Přečti si text v pracovním listu 1 (zařazen v příloze) a odpověz na otázky pod textem.

Diskutujte ve třídě společně nápady, co se mohlo stát, když se v roce 2021 na šest dní zasekla loď v Suezském průplavu. Námety sepište na tabuli. Vytvořte myšlenkovou mapu, centrální bod je „zaseknutá loď“.

Také doplňte do mapy jinou barvou lepicího papírku (post-it) místo, odkud plula loď Ever Given, místo, kam plula loď Ever Given, Rudé moře, Suezský průplav a Středozemní moře.

Ve dvojicích si přečtěte text (pracovní list 2) a najděte v něm dopady uváznutí lodě v průplavu. Porovnejte je s nápady, které jste sepsali na tabuli, myšlenkovou mapu na tabuli doplňte.

Reflexe

Dopiš nedokončenou větu a rozveď svoje myšlenky k tématu ilustrace:

„Znovu se ale ukázalo, jak úzce je celosvětový obchod provázán. Jedna zablokovaná loď u břehů Afriky dokáže...“

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Zohledňování propojenosti světa KOB-ZPS-000-ZV9-001	Zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických.	- vytvářím společně s kolegy z jiných oborů zadání, při jejichž řešení/naplnění žák potřebuje kombinovat znalosti a dovednosti z různých oborů - vytvářím situace a zadání vyžadující prozkoumávání a interpretaci různých souvislostí v místním prostředí a mezi místní, regionální, národní a globální úrovní (využívám postupy místně zakotveného učení a globálního vzdělávání) - využívám techniky zviditelňující (skryté) souvislosti různých procesů a jevů – např. simulace a simulační hry, myšlenkové mapy, grafická znázornění a schémata - podněcuji žáky ke kladení a zodpovídání otázek směřujících k hledání příčin a následků různých situací a procesů, doplňujícími otevřenými otázkami je vedu k hlubšímu promýšlení a prohloubení otázek a odpovědí

Metodický komentář pro učitele

Ilustrace pracuje ve svých částech s modelem EUR, se všemi jeho fázemi. Ve fázi Uvědomění si významu nových informací pracují žáci samostatně s pracovním listem 1, po společném tvoření myšlenkové mapy pracují ve dvojicích se zpravodajským článkem v příloze 2.

Žáci pracují v jednotlivých fázích ilustrace samostatně, ve dvojicích a společně celá třída. Vyučující může počty žáků ve skupině měnit. Zadání pro samostatnou práci doporučujeme zanechat na počátku ilustrace (přemýšlení, odkud pocházejí věci denní spotřeby) a na závěr (dokončení věty).

Tuto ilustraci průřezového tématu je možné zařadit i do výukových předmětů, konkrétně do zeměpisu a občanské výchovy. Je však vhodné i v samostatných předmětech pojmut téma z pohledu průřezového tématu Společnost pro všechny.

Pokud se chcete věnovat více do hloubky tématu putování zboží kontejnerovou dopravou z Číny do Evropy, můžete po otázkách na začátku fáze Uvědomění si významu nových informací použít:

- obrázek znázorňující hustotu námořní dopravy: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18755723>
- video působivě vizualizující námořní dopravu v roce 2012: <https://www.shipmap.org>
- živou mapu zobrazující lodní provoz a momentální pozice lodí: <https://www.marinetraffic.com/cz>

Pokud chcete téma pojmut projektově, je možné využít námět na 4hodinový projekt „Zablokovaný svět“, který je vhodný pro žáky 8.–9. ročníků a propojuje předměty matematika, geografie, občanská výchova. Metodický list je k dispozici na: https://www.npi.cz/images/virtualni_skola/Zablokovany_svet_metodicky_list.pdf, pracovní listy: https://www.npi.cz/images/virtualni_skola/Zablokovany_svet_pracovni_list.pdf.

Popis ověřování

Vhodné je sledovat: 1. že žák vyjmenuje věci denní potřeby, které nejsou z ČR, a dokáže určit, odkud mohou

pocházet, 2. že najde na mapě místa spojená s námořní dopravou, 3. že žák uvádí dopady uvážnutí kontejnerové lodi v Suezském průplavu a vyjmenuje důsledky této situace, 4. že žák uvádí příklady výhod a nevýhod propojenosti světa.

Příloha

Pracovní list 1

Suezský průplav byl ve dnech 23.–29. března 2021 zablokován poté, co se v něm vzpříčila 400 metrů dlouhá a 59 metrů široká kontejnerová loď Ever Given. Loď byla na cestě z malajsijského Johoru do nizozemského Rotterdamu. Při průjezdu Suezským průplavem z Rudého do Středozemního moře čelila písečné bouři a poryvům větru o síle 74 km/h, což pravděpodobně zapříčinilo pootočení přídě vpravo, a loď se tak zaklínila mezi oba břehy. Plula v konvoji dvaceti plavidel jako pátá v řadě. K události došlo v místech mezi městem Suez a Velkým Hořkým jezerem. Doprava v průplavu byla v obou směrech zablokována po dobu šest dní, dokud se nepodařilo loď vyprostit.

Na mapě, která visí ve třídě, najdi:

- * místo, odkud plula loď Ever Given
- * místo, kam plula loď Ever Given
- * Rudé moře
- * Suezský průplav
- * Středozemní moře

Přemýšlej, jaké důsledky mělo to, že se kontejnerová loď Ever Given zasekla na šest dnů v Suezském průplavu. Zapiš nejméně tři nápady.

- *
- *
- *

Pracovní list 2

Zablokování Suez se dotklo i firem v Česku. V kontejnerech zůstal čaj, elektronika nebo nábytek

29. 3. 2021 | Zdroj: ČT24

Nehoda nákladní lodi Ever Given, která téměř týden blokovala provoz v Suezském průplavu, se dotkla i českých firem. Část z nich touto trasou dováží zboží a jeho zpožděné dodávky mohou ovlivnit další výrobu a prodej v tuzemsku.

Na proplutí zablokovanou úžinou čekaly čtyři stovky nákladních lodí. V kontejnerech převáží i zboží pro české firmy. „Je to kontejner s černým čajem, který používáme jak pro přímý prodej, tak pro přípravu dalších čajových směsí,“ říká výkonný ředitel společnosti Oxalis Jiří Olšák.

Zásob má firma dost a několikátýdenní zdržení ji v dodávce neohroží. Právě přes Suez ale dováží po moři 60 procent veškerého zboží. I po této zkušenosti proto začali uvažovat o větším využití železniční dopravy.

„Obchod po mořích je zásadní, tvoří přibližně 90 procent celého světového obchodu, a když si příroda postaví hlavu, tak to může samozřejmě zásadně narušit celý globální obchod,“ varuje hlavní ekonom BH Securities Štěpán Křeček.

Starosti přibýly i velkým obchodům s elektronikou nebo nábytkem, jejichž kontejnery se zastavily před průplavem. *„V tuto chvíli nedokážeme přesněji říci, jakýto bude mít vliv na skladovou dostupnost našich výrobků na českém trhu,“* uvedl mluvčí IKEA Petr Šašek.

„Na proplutí aktuálně čekají pouze dva kontejnery, zbytek dodávek stihl proplout. Aktuálně pracujeme s očekávaným zpožděním v řádech dnů a to zákazníci ještě nepoznají,“ říká zase mluvčí Alzy Daniela Chovancová.

Ztráty v řádech tisíců eur

Zpoždění způsobené kolizí v Suezsku by ale mohli poznat zákazníci pražírny Nord Beans, která dodává kávu do čtyř set kaváren po celém Česku. Dovážejí ji po moři z Afriky a kvůli zdržení se nyní bojí o její kvalitu.

„Máme kávu, která se nenalodila v přístavu, protože už je tam fronta. Zůstala někde v Saúdské Arábii ve skladu a nevíme, v jakém je stavu. Určitě nás to bude stát tisíce až desetitisíce eur,“ odhaduje společník pražírny Jaromír Hanzal (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3290135-lod-v-suezu-se-podarilo-pootocit-jiz-je-viceme-ne-uvolnena>).

Průplavem ročně proudí 30 procent veškeré kontejnerové dopravy a denní ztráty v celosvětovém obchodu jsou asi deset miliard dolarů. České ekonomiky by se to ale dotknout nemělo. *„Nepředpokládám, že by to mělo mít pro Českou republiku nějaké dramatické dopady,“* odhaduje viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR Radek Špicar.

Znovu se ale ukázalo, jak úzce je celosvětový obchod provázán. Jedna zablokovaná loď u břehů Afriky dokáže ohrozit firmy o tisíce kilometrů dál.

Zdroje

ČT24. (29. 3. 2021). Zablokování Suezsku se dotklo i firem v Česku. V kontejnerech zůstal čaj, elektronika nebo nábytek. [online, cit. 29. 4. 2025]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/zablokovani-suezu-se-dotklo-i-firem-v-cesku-v-kontejnerech-zustal-caj-elektronika-nebo-nabytek-36883>

Wikipedie.cz (26. 3. 2025). Zablokování Suezského průplavu 2021. [online, cit. 29. 4. 2025]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zablokování_Suezského_průplavu_2021